

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 10. 5. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: PGO-RPMS/2023/00549

Programová služba: RTVS 24

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo licencie: TD/3

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. PGO-RPMS/2023/00549 smerujúci voči vysielaniu programovej služby RTVS 24 vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok preverenia podnetu.

T: 22. 5. 2023

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 10. 5. 2023

Podnet na preverenie č.	PGO-RPMS/2023/00549 zaevidovaný dňa 15. 3. 2023
Podávateľ:	fyzická osoba
Predmet podnetu:	Správy RTVS
Deň a čas vysielania:	14. 3. 2023 o cca 14.00 hod.
Označenie podľa JSO:	-
Programová služba:	RTVS 24
Vysielateľ:	Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo licencie:	TD/3

Dátum: 2. 5. 2023

OBSAH PODNETU:

„...V správach RTVS o 14.00, ktoré odvysielala 14. 3. 2023 spravodajská :24 redaktor Hudec dvakrát označil Spojené kráľovstvo ako Veľkú Britániu. Štandardizovaný názov štátu nepoužil. Štandardizované názvy sú podľa § 18 ods. 7 z. č. 215/1995 Z. z. záväzné na používanie, to znamená aj v tlači a iných prostriedkoch masovej komunikácie. Zamieňať názov štátu Spojené kráľovstvo s názvom ostrova Veľká Británia alebo skráteným výrazom „Británia“ je v rozpore s § 18 ods. 7 z. č. 215/1995 Z.

V príspevku hovoril aj o trojstrannom vojenskom pakte (AUKUS) medzi Austráliou, Spojeným kráľovstvom (UK) a USA – ostrov Veľká Británia nie je členom tohoto paktu. S úctou...“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (účinný od 1. 8. 2022):

§ 8 ods. 4

Aktuálna publicistika

„Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“

§ 25

Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielaťel, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči príspevku, v ktorom bolo Spojené kráľovstvo označené ako Veľká Británia. Podľa podávateľa ostrov Veľká Británia nie je členom vojenského paktu AUKUS.

Program sme posudzovali na základe ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách:

„Vysielaťel, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Medzi kritériá objektivity vo všeobecnosti zahrňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

V monitorovanom programe Správy RTVS zo dňa 14. 03. 2023 sme zaznamenali príspevok s názvom *Austrália kúpi od USA ponorky*, ktorý sme identifikovali ako obsah, voči ktorému namietal podávateľ.

Austrália kúpi od USA ponorky

Predmetný príspevok informuje o tom, že Spojené štáty predajú Austrálii päť jadrových ponoriek. V tomto prípade sa má jednať o krok Washingtonu, ktorým chce zastaviť rastúce ambície Číny v indo-pacifickom regióne. V príspevku zaznieva informácia, že lídri troch krajín zo Spojených štátov, Veľkej Británie a Austrálie sa stretli v americkom meste San Diego, aby oznámili, že Austrália dostane prvé tri ponorky typu Virginia. Následne je odvysielaná krátka časť z príhovoru amerického prezidenta J. Bidena, v ktorom vysvetľuje, že dané ponorky nemajú jadrové zbrane, ale len jadrový pohon. Redaktor dodáva, že Veľká Británia, USA a Austrália v roku 2021 ohlásili novú obrannú alianciu. Jedným z jej hlavných cieľov je zastaviť narastajúce vojenské ambície Číny v Tichomorí. Spoločne chcú tiež postaviť nové moderné jadrové plavidlo, ktoré skombinuje britské ponorky a dizajn s americkou technológiou. Na to je odvysielaná časť príhovoru predsedu vlády Austrálie, ktorý dohodu označil za najväčšiu investíciu obranyschopnosti Austrálie v celej jej histórii. Na záver príspevku redaktor približuje, že dohoda troch krajín tiež umožňuje rozmiestnenie amerických a britských ponoriek v západnej Austrálii, pričom by tieto krajiny mali pomáhať pri výcviku austrálskych námorníkov a taktiež posilniť odstrašovaciu schopnosť Canberra.

* * *

Podávateľ namietal voči príspevku, v ktorom bolo Spojené kráľovstvo označené ako Veľká Británia. Podľa podávateľa ostrov Veľká Británia nie je členom vojenského paktu AUKUS.

Počas monitoringu sme zaznamenali použitie namietaných výrazov v nasledovných kontextoch:

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Lídri Spojených štátov, Veľkej Británie a Austrálie sa stretli na námornej základni v San Diegu, ktorá je domovským prístavom tichomorskej flotily USA...*“

...

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Veľká Británia, USA a Austrália v roku 2021 ohlásili novú obrannú alianciu. Jedným z jej hlavných cieľov je zastaviť narastajúce vojenské ambície Číny v Tichomorí. Spoločne chcú tiež postaviť nové moderné jadrové plavidlo, ktoré skombinuje britské ponorky a dizajn s americkou technológiou.*“

...

Podľa § 18 ods. 7 zákona č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii: „*Štandardizované geografické názvy sú záväzné pre vydavateľov kartografických diel, odborných publikácií, na používanie v tlači a iných prostriedkoch masovej komunikácie...*“

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na svojej stránke uvádza štandardizáciu geografického názvoslovia¹, podľa ktorej štandardizovaný ucelený názov predmetného štátneho útvaru znie *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska*, v skrátenej forme *Spojené kráľovstvo*. Zároveň je v sekcii zoznam zmenených názvov² uvedené, že názov *Veľká Británia* je predchádzajúca podoba označenia tohto štátneho útvaru (oficiálne platná do 07.04.2000) a je to *skrátaná vžitá slovenská podoba názvu*.

Článok *Úrad trvá na Spojenom kráľovstve, inak stráca orientáciu* uverejnený dňa 10. 4. 2017 na internetovej stránke denníka SME sa venuje používaniu daného sporného označenia a cituje pri tom vyjadrenie Veľvyslanectva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska

¹ <http://www.skgeodesy.sk/sk/ugkk/geodezia-kartografia/standardizacia-geografickeho-nazvoslovia/nazvy-statov/>

² <http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/geodezia-kartografia/standardizacia-geografickeho-nazvoslovia/nazvy-statov/zoznam-zmenenych-nazvov.pdf>

k danej problematike³: „Názov *Británia* nepoužívajú len médiá, ale napríklad aj ministerstvo zahraničných vecí, ktoré vo viacerých vládnych dokumentoch písalo "Veľká Británia" či britská ambasáda v Bratislave..., ...z ambasády odkázali, že používanie skráteného názvu v médiách im neprekáža. "Názvy 'Británia', 'Veľká Británia' alebo 'Spojené kráľovstvo' používa podľa tlačovej tajomníčky Moniky Holečkovej vo vyjadreniach aj samotná ambasáda. Pripomenula, že názov sa bežne kráti aj v Británii...“

V danej súvislosti uvádzame ďalej príklady z domácej a zahraničnej tlače:

V článku uverejnenom dňa 14. 3. 2023 na internetovej stránke spravodajského portálu **Teraz.sk** (Tlačová agentúra Slovenskej republiky) sa v článku s názvom *Británia zvýši výdavky na ozbrojené sily, reaguje tým na Rusko a Čínu* vyskytujú pojmy **Británia** aj **Spojené kráľovstvo**: „...Sunak povedal, že *Spojené kráľovstvo* v "dlhodobejšom výhlade" zvýši výdavky na armádu na 2,5 percenta hrubého domáceho produktu (HDP), ale termín neuviedol. ...“, respektíve: „Časť financií pôjde aj na ponorky na jadrový pohon v rámci bezpečnostného paktu AUKUS (*Británia, USA a Austrália*). ...“⁴

V článku uverejnenom dňa 14. 3. 2023 na internetovej stránke spravodajského portálu **BBC** sa v článku *Aukus deal: US, UK and Australia agree on nuclear submarine project* vyskytujú pojmy: **UK** – (Spojené kráľovstvo), ale i "**This attack craft will be built in Britain**" (útočné plavidlo bude postavené v Británii)⁵

Na základe uvedených príkladov konštatujeme, že predmetný výraz „*Británia*“ je bežne používané pomenovanie pre štátny útvar *Spojené kráľovstvo veľkej Británie a Severného Írska*.

Na základe uvedených skutočností sme toho názoru, že použitý namietaný výraz *Veľká Británia* je pre poslucháčov v danom kontexte spravodajského príspevku dostatočne zrozumiteľné a identifikovateľné ako označenie jedného a toho istého štátneho útvaru (*Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska*) vo vzťahu, kedy sa prezentujú spravodajské informácie súvisiace s vývojom a udalosťami týkajúcimi sa tohto štátu. **Súborne tieto termíny môžeme z hľadiska významu považovať za synonymické významové ekvivalenty, pričom dané označenia sú aktívnou a živou súčasťou jazykového úzu používateľov jazyka a sú teda aj pre poslucháča a diváka spravodajských príspevkov dostatočne presné a zrozumiteľné.**

Myslíme si, že z celkového kontextu príspevku, ktorý informuje o stretnutí lídrov krajín, ktorí v americkom meste San Diego oznámili, že Spojené štáty predajú Austrálii päť ponoriek s jadrovým pohonom, pričom v príspevku je taktiež odvysielaná informácia, že Veľká Británia, USA a Austrália už v roku 2021 ohlásili novú obrannú alianciu, je podľa nášho názoru zrejmé, o ktorých štátnych útvaroch príspevok informuje.

S ohľadom aj na skutočnosť, že v príspevku bol viackrát odvysielaný záber na britského predsedu vlády Rishiho Sunaka v spoločnosti amerického prezidenta J. Bidena a austrálskeho predsedu vlády A. Albaneseho, respektíve bola viackrát zobrazená vlajka Spojeného kráľovstva spoločne s vlajkami USA a Austrálie, tak sme toho názoru, že aj na základe moderátorom vyslovenej slovnej konštrukcie, v ktorom označil Spojené kráľovstvo ako Veľkú Britániu, je divákovi zrejmé, že príspevok informuje o štáte *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie*

³ <https://domov.sme.sk/c/20505577/urad-trva-na-spojenom-kralovstve-inak-straca-orientaciu.html>

⁴ Dostupné na: <https://www.teraz.sk/zahranicie/britania-zvysi-vydavky-na-ozbrojene/700632-clanok.html>

⁵ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-australia-64945819>

a Severného Írska, ktorý je zároveň členom predmetnej obrannej aliancie AUKUS spoločne s USA a Austráliou.⁶

Z uvedených dôvodov sa domnievame, že použitím názvu *Veľká Británia* namiesto oficiálneho názvu *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska* vysielateľ neporušil objektivitu príspevku v zmysle nezabezpečenia všestranných a objektívnych informácií.

Obdobnými podnetmi, ktoré namietali použitie výrazu *Veľká Británia*, či *Británia* miesto výrazu *Spojené kráľovstvo*, sa Rada zaoberala aj v minulosti, konkrétne išlo o sťažnosti/podnety:

- č. 554/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 10. 5. 2017
- č. 704/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 7. 6. 2017
- č. 1048/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 13. 9. 2017
- č. 1096/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 27. 9. 2017
- č. 1324/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 6. 12. 2017
- č. 241/SO/2022 prerokované na zasadnutí 23. 3. 2022
- č. 356/SO/2022 prerokované na zasadnutí 6. 4. 2022
- č. 362/SO/2022 prerokované na zasadnutí 6. 4. 2022
- č. 556/SO/2022 prerokované na zasadnutí 11. 5. 2022
- č. 557/SO/2022 prerokované na zasadnutí 11. 5. 2022
- č. 644/SO/2002 prerokované na zasadnutí 25. 5. 2022
- č. PGO-RPMS/2022/00057 prerokované na zasadnutí 19. 10. 2022

Všetky tieto sťažnosti/podnety posúdila Rada ako neopodstatnené.

ZÁVER:

Na základe vyššie uvedeného sme toho názoru, že vysielateľ programovej služby RTVS 24 odvysielaním programu *Správy RTVS* dňa 14. 03. 2023 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený.**

⁶ Dostupné na: <https://www.defence.gov.au/about/taskforces/aukus>

Prepis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/00549)

Monitorované vysielanie: Správy RTVS
Deň vysielania: 14. 03. 2023
Čas vysielania: 14:00 h
Označenie podľa JSO: -

časový kód cca:

13:59:53 začiatok záznamu

13:59:53 oznam *Povedz aj ty nie rakovine krčka maternice*

14:00:02 obrazovo-zvukový predel

14:00:06 začiatok programu *Správy RTVS*

Správy:

1. *Marcová schôdza parlamentu s takmer 160 bodmi*
2. *Prezident Petr Pavel ukončil návštevu SR*
3. *Koniec sankcií na agrosektore*
4. *Informácia o novom štátnom tajovníkovi na Ministerstve zdravotníctva SR*
5. *Pokračuje hlavné pojednávanie v kauze Mýtnik*
6. *V Petržalke došlo k strelbe*
7. *Poľnohospodárstvo Ukrajiny ohrozujú míny*
8. *Fínska vláda nevyklučuje stíhačky pre Ukrajinu*
9. *Investície do nemeckej armády viaznu*

10. Austrália kúpi od USA ponorky (začiatok príspevku 14:10:53)

Veronika Iršová, moderátorka programu Správy RTVS: „*Spojené štáty predajú Austrálii päť ponoriek s jadrovým pohonom. Ide o významný krok Washingtonu, ktorý sa snaží zastaviť rastúce ambície Číny v indo-pacifickom regióne.*“

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Lídri Spojených štátov, Veľkej Británie a Austrálie sa stretli na námornej základni v San Diegu, ktorá je domovským prístavom tichomorskej flotily USA. Oznámili, že Austrália dostane prvé tri ponorky typu Virginia, ktoré sú nenápadnejšie a výkonnejšie ako konvenčne poháňané plavidlá už po roku 2030.*“

Joe Biden, prezident USA: „*Chcem, aby bolo všetkým jasné, že tieto ponorky nemajú jadrové zbrane, ale jadrový pohon. Austrália je hrdým štátom bez jadrových zbraní a zaviazala sa ním aj ostať.*“

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Veľká Británia, USA a Austrália v roku 2021 ohlásili novú obrannú alianciu. Jedným z jej hlavných cieľov je zastaviť narastajúce vojenské ambície Číny v Tichomorí. Spoločne chcú tiež postaviť nové moderné jadrové plavidlo, ktoré skombinuje britské ponorky a dizajn s americkou technológiou.*“

Anthony Albanese, predseda vlády Austrálie: „*Táto dohoda, ktorú potvrdzujeme tu v San Diegu je najväčšou investíciou obranyschopnosti Austrálie v celej našej histórii. Posilní to austrálsku národnú bezpečnosť a stabilitu v našom regióne.*“

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Dohoda troch krajín tiež umožňuje rozmiestnenie amerických a britských ponoriek v západnej Austrálii. Mali by pomáhať pri výcviku austrálskych námorníkov a taktiež posilniť odstrašovaciu schopnosť Canberra.*“

Štefan Hudec, redaktor RTVS: „*Zo Spojených štátov Štefan Hudec, RTVS.*“

11. *USA predĺžia dočasný azyl Ukrajincom*
12. *Desantis nepodporuje vojenskú pomoc Ukrajine*
13. *Strety Izraela a Palestíny môžu eskalovať*
14. *EÚ rozhoduje o emisnej norme Euro 7*
15. *Kalifornii hrozia katastrofické záplavy*
16. *Joe Biden schválil kontroverzný projekt*
17. *Z písomného stanoviska Conocophillips*
18. *Svetový týždeň glaukómu*
19. *Nemocnica vo Zvolene začína s modernizáciou*
20. *Informácia o počasi*

14:20:30 koniec programu *Správy RTVS*

14:20:31 začiatok programu *Historický kalendár*

14:25:00 koniec záznamu